

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 5. De nomine & auctore Missæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

demum sacramento ne vacilles, sed memento tantum esse
fragmento quantum toto tegitur.

5 QVAEST. Contineturne totus Christus in hostia, &
tus in calice, ita ut in hostia sit sanguis, & in Calice sit corpus.
RES P. Ita procul dubio de fide afferendum. Ratio
quia Christus Dominus est in hoc sacramento vivus
corpus autem vivum, non est sine sanguine, nec sang-
vium, sine corpore. Et ita per concomitantiam, totus
Christus, & tota divinitas Christi, est tam in specie
panis, quàm in speciebus vini. Verum quid est ex vi
borum consecrationis corpus tantum esse in hostia,
sanguinem in calice.

6 QVAEST. Quamdiu post consecrationem, remanet Ch-
stus sub speciebus consecratis? RES P. Tamdiu, quam-
naturaliter remanet substantia panis, ac vini, si adhuc
esset. Ideo si accedat contrarium agens, quod, si ibi est
substantia panis, ac vini, eam naturaliter expelleret,
ducendo novam formam, in præiacentem materiam
contrarias dispositiones formæ panis ac vini, accidens
ipsa corrumpit, & Christus ibi esse desinit naturaliter.
Ac proinde tamdiu sub his speciebus Christus remanet
quamdiu accidentia non corrumpuntur. Ita decretum
in Concil. Trident. se. 1. can. 4. tenuit. *Glos. ca. Si per
gligentiam. de consecr. d. 2. verb. in terram.* Probat *Soc. 1.
d. 10. quest. 2. articul. 8. concl. 4. Tolet. lib. 2. cap. 29.*

CAPVT V.

De sacrificio Missæ.

De nomine, & Auctore missæ. §. 1.

- 1 Quid est Missa.
- 2 Qua certitudine habemus Missam esse legis novæ
sacrificium.
- 3 Quis Missam instituit.

1 QVAESTIO. Quoniam Eucharistia sacramentum, &
sacrificio missæ conficitur, oportunitas exigit loci, ut
sacri-

sacramenti tractationem sacrificij rogationes iungamus *Roga igitur quid est missa?* R E S P. Est legis gratiæ sacrificium, perfectionem omnium veterum Naturæ, scriptæ ve legis sacrificiorum continens, veluti eorum omnium recapitulatio, sicuti sacramentum Eucharistiæ miraculum miraculorum, seu memoria omnium mirabilium, vt cum regio Psalte loquar, in quo Christi seruatoris passio repræsentatur. Concil. Trid. *sessi. 2. can. 2.* & sequentibus. Nam sacerdos celebrans, Christum Dominum figurat, Sacræ, quas induit vestes, vestes, quibus Christus in passione fuit indutus, repræsentant. Amictus enim significat velum, quo velata facie rex fuit acclamatus, & liberius ab inimicis percussus. *Aue Rex Iudaorum, prophetiza nobis, quis est, qui te percussit.* Matth. 26. Luc. 22. Ita Franciscus Anton. *lib. 1. cap. 11.* Alba significat candidam vestem, qua illum lusit Herodes *Luc. 23.* tanquam insanum cum exercitu suo. Ita Franciscus Anton. *lib. 1. cap. 12.* Cingulum significat funem, quo ad columnam fuit astrictus. Stola significat funem, quo ad Caluariæ locum ductus fuit. Ita Franciscus Anton. *lib. 1. capit. 13. 14. 15.* Casula significat coccineam vestem, qua eum coopertum populo Pilatus ostendit, dicendo: *Ecce homo, vociferantibus cunctis: Tolle, tolle crucifige eum.* Altare Crucem. Has significaciones apponit Tolet. *lib. 2. cap. 2. num. 6.* Calix significat sepulchrum. Patena lapidem superpositum. Ita idem Toletus.

2 *QVÆST* *Qua certitudine tenendum est, missam esse legis nouæ sacrificium?* R E S P. Certitudine fidei, & oppositum asserere, est hæreticum. Ita enim sensit Ecclesia ab initio sui ortus, tenuit, confessa est, docuit, & prædicauit. Deceuit in Con 12. Toletan. *cap. 5.* Et Lateran. sub Innocentio III. *Can 3.* & in Synodo generali. *c. 22. suor. decret* Et in Ephesin. *in Epist. ad Nestor.* & in Trid. *sessi 22. can. 1. 2. & 3. & 4.* Verba autem Concilij sunt hæc: *Si quis dixerit in missa non offerri Deo verum & proprium sacrificiū, aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari, anathema sit.*

3 *QVÆST* *Quis missam instituit?* R E S P. Christus Dominus, in vltima cœna, in qua nobis corpus suum reliquit, & sanguinem sub speciebus panis & vini, offerens
Medull. Casuum. H h se P.

se Patri tunc cruentum sacrificium, ut latè probat
uar. ca. solent. d. 1. de consec. & in Enchir. de orat. cap. 3. m.
44. Ordo vero celebrandi, iam inde ab Apostolis dicitur
pauit, ut habetur cap. Iacobus. dist. 1. de consec. & Conc.
Trid. sessi. 22. cap. 1. & 2. & sessi. 23. cap. 1.

De effectu, & valore huius sacri-
ficii. §. 2.

- 1 Quotuplex est fructus huius sacrificii.
- 2 Quotuplex est valor Missæ.
- 3 Quibus communicatur valor Missæ.
- 4 An possit valor Missæ alteri communicari.
- 5 An tantum prosit Missa mali quam boni sacerdotis.
- 6 An valor Missæ crescat ex maiori numero circumstantium.
- 7 An Missa plus prosit oblata pro vno, quam pro multis.

1 **Q**UÆSTIO. Quotuplex est effectus, seu potius fructus huius sacrificii? RESP. Quadruplex: nam quatuorplex considerari potest huiusmodi sacrificium, videlicet, ut est propitiatorium, ut est expiatorium, ut est satisfactorium, ut est interpretatorium. Ut est propitiatorium, offertur pro peccatorum venia, & consequitur, obtinendo à Deo auxilium, ad actum contritionis, & ex consequenti gratiam, qua ex improbitate fit. & sanctificationem. Ut est expiatorium, venialia peccata delet, in eo, qui est in gratia. Ut est satisfactorium, remittit peccata pro culpis debitas iam remissis. Ut est interpretatorium, consequitur à Deo beneficia, tam spiritualia quam temporalia. Ita communiter Doctores sentiunt.

2 **Q**UÆSTIO. Quotuplex est valor missæ? RESP. Duplex, ex opere scilicet, operato, & ex opere operantis (sic vocant Theologi) valor ex opere operato, datur ex ipsa præcisa sacrificii oblata. Valor ex opere operantis, confertur ex vi dispositionum, deuotionis nempe, offerentium & eorum, pro quibus offertur. Valor ex opere operantis tempore

semper est æqualis, quoniam semper offertur idem sacrificium. Valor ex opere operantis est maior, aut minor, iuxta offerentium, & eorum, pro quibus offertur, dispositionem; quæ plurius minorive, à Deo æstimatur.

3 QVÆST. *Quibus communicatur huiusmodi valor?* RESP. In primis omnibus Christi fidelibus, nam pro ijs omnibus ex intentione Ecclesiæ Deo mittitur. Deinde prodest ei, pro quo offertur. Tertio prodest ei, qui illud offert. Ita Scot. *quodlib.* 20 ibique appellat priorem valorem generalem, secundum medium, tertium specialem; prius ipse (pace dixerim tanti vtri) secundum appellationem specialem, quoniam specialiter confertur vni, aut pluribus, pro quibus specialiter offertur, tertium personalem, quia personæ sacrificantis donatur, nuncuparem; alij iudicent.

4 QVÆST. *Potestne quisquam alteri communicare valorem missæ, aut generalem, aut specialem, aut medium?* RESP. Potest. Ita Nauar cum communi *capit.* 28. Probat satis abundè euentus ille, quem narrat Æneas Sylvius *in sua orbis descriptione*, qui postea Summus Pontifex factus, Pius secundus nuncupatus est. Erat vir nobilis in Styria prouincia Belgicorum: hic grauius à damone impellebatur, vt ad fugiendas vitæ arumnas, laqueo se suspenderet, adiit ille confessorium, mentis fugiam, & hostis insidias detegit, admonuit hominem confessorius, vt quotidie sacrum audiret, & se securum, ritumque crederet, acquieuit ille consilio, capellanum in domum recepit, rem sacram quotidie audiebat: accidit quadam die, vt capellanus non adesset, equum ascendit, cursim pergit ad pagum, vbi res diuina fiebat, inuenit subrusticanum hominem, quæsiuit, an iam dicta esset missa, affirmat rusticus, impletur mœrore nobilis vir, cur rogauit rusticus, tanto mœrore conficeris, quia, dixit, sacrum non audiui hodie, ego reddidit rusticus, tibi missæ, qui mihi contigit, valorem liberaliter impercio; exhilarauit nobilem virum donum sacrum, pergit viam, vt ante diuinum sacramentum altaris fundat preces, fuis ijs, reuertitur, mirum auditu, inuenit rusticum eodem in loco laqueo suspensum.

5 *QVÆST. Prodestne tantū sacrificium mali, quam boni sacerdotis?* R E S P. Duo consideranda sunt in hoc sacrificio primum ipsa hostia oblata, qui est Christus Dominus, sicuti in ara crucis, semel fuit oblatus Patri. Secundum, orationes, & deprecationes. Rursus orationes ad huc considerandæ sunt, vel, ut funduntur à sacerdote, vel ab Ecclesiæ ministro eiusdem Ecclesiæ nomine suscipiuntur, vel, ut à particulari persona demittuntur. Dico igitur primum. Missa, ut est sacrificium & orationes, ut à sacerdote tanquam ab Ecclesiæ ministro funduntur, non minus ipsius Ecclesiæ, tantum valent, si mittantur per malum quam per bonum sacerdotem. Ratio est, quia donum oblatum, semper est idem; & accipiens attendit ad donum, non ad ferentem illud. Dico secundum. Missa, & orationes, pro ut à particulari persona funduntur, non valent suscipi à bono, quam à malo sacerdote. Ita D. Thom. 3. p. quest. 82. ar. 6. quem omnes sequuntur. Quoniam vero sacerdos non tantum nomine Ecclesiæ offerre debet, sed etiam nomine suo, simpliciter dicendum est, plus valere missam boni, quam mali sacerdotis.

6 *QVÆST. Accrescitne valor missæ ex circumstantiis?* R E S P. Affirmat Victoria in sum. tit. de Eucha. his verbis. Regulariter maioris valoris est missa dicta ubi sunt multi quam ubi sunt pauci, quoniam circumstantes etiam offerunt, sicut in canone dicit sacerdos, pro omnibus circumstantibus, qui tibi offerunt.

7 *QVÆST. Cum sacerdos offert pro multis, prodestne tantum singulis, quantum si pro uno solum offerretur?* R E S P. Affirmat Caiet. quodlib. 1. qu. 18. et 3. p. que. 79. ar. 1. Ratio eius est, quia valor sacrificij circa personam, pro qua offertur, pendet ex illius dispositione, dispositio vero verus, non pendet à dispositione alterius, & ideo tantum mihi prodest, quantum si pro me solum offerretur. Eadem opinionem latè prosequitur Beia cas. 12. verumtamen ex alio fundamento, nimirum ex re oblata, quæ cum infiniti valoris sit, scilicet Christus, æqualiter offertur pluribus, quam ab vno solo, citatq; Can. li. 52. de loc. Theor. capit. 13. ad finem. Negat tamen communis sententia, quæ tradit Scot. quodlib. 29. ex opposito fundamento, quia per

tio gratiæ, & portio satisfactionis in hoc sacrificio collata ex opere operato ei, pro quo offertur, est finita, & à Deo certe determinata, ideo minor peruenit ad plures, quam perueniret ad vnum tantum, Scorum sequitur Nau. de orat. cap. num. 77. & ca. visum. de consecr. d. 1. & cap. non mediocriter. de coniec. d. 5.

De ijs, pro quibus licet sacrificium missæ offerre. §. 3.

2 Pro quibus licet Missam offerre.

2 An prosit Missa animabus Purgatorij.

3 An possit Missa offerri pro paruulis defunctis.

4 Vnde constet Missam prodesse viuus.

5 An defunctis magis prosit Missa de Requiem.

1 QVÆSTIO. Pro quibus licet Missam celebrare? RESP. Tam pro viuus, quam pro defunctis, qui in gratia à vita decesserunt, & in purgatorij flammis detinentur ad expiationem.

2 QVÆST. Prodest ergo sacrificium missæ animabus in Purgatorio detentis? RESP. Prodest. Constat id ex pluribus historijs, quas referunt D. Gregor. libr. 4. Dial. g. ca. 5. D. Anton 2. p. rit. 18. Pet. Damian. epistol. ad Desider. Abbat. al. j. q. p. plures, quos refert Franc. Anson. libr. 3. cap. 17.

3 QVÆST. Licetne celebrare pro paruulis defunctis? RESP. Licet. Ita D. Thom. in 4. d. 13. non quidem, vt prosit ad remissionem culpæ, vel augmentum gratiæ, sed ad solamen viuorum, & ad ostendendum tales paruulos ad unitatem mystici Christi corpus pertinere. Tum maxime ad commendandum redemptionis mysterium in hoc sacrificio figuratum, per quod paruuli sine proprio merito, aeternam salutem consequuntur. Recte tamen admonet scrutinium tract. de missa cum Petro de Palude, quem refert tunc dicendam esse missam pro omnibus defunctis.

4 QVÆST. Teneſne memoriter aliquam historiam, ex qua constet sacrum prodesse viuus? RESP. Teneo. Refert D. Greg. li. 3. Dialo. ca. 6. rem memoratu dignissimam. Fiebat sacrum pro quodam captiuo, qui existimabatur mortuus, mirum

dictu, eo die frangebantur compedes, & liber incedebat. Refert Beda lib. hist. Angl. ca. 22. simile scitu meritisimum. Erat apud hostes captus quidam, faciebat loci pro illius libertate singulis diebus eius frater, mirum dictu, nauquam potuit vinculis detineri a domino. tuncquam enim alius Sampson vincula infringebat.

§ QVÆST. Prodestne defunctis magis missa de Requiem quam alia? R. ESP. Minime quidem ex parte sacrificij, et enim idem: maxime vero ex parte orationum, quibus ijs peculiariter deprecatur pro animæ liberatione.

De ministro huius sacrificij. §. 8.

- 1 Quis est missæ minister.
- 2 Quis primus celebravit Pontificali apparatu.
- 3 An liceat sacerdoti omnino abstinere à celebrando.
- 4 Quod peccatum erit omnino abstinere à celebrando.
- 5 An sacerdos possit absque ministro celebrare.
- 6 Quod erit peccatum celebrare sine ministro.
- 7 An foemina possit Missæ ministrare.
- 8 An ratione præcepti obligantis ad sacrum audiendum, possit sacerdos sine ministro celebrare.
- 9 An urgente necessitate pro communicando vicino morti vicino possit sacerdos celebrare sine ministro.
- 10 An monialis possit Missæ respondere.
- 11 An ex deuotione & reuerentia possit sacerdos pro totam vitam abstinere à celebrando.
- 12 Anteneatur sacerdos recitare ante missam officium matutinum.

§ QVÆST. 10. Quis est minister huius sacrificij? R. ESP. Solus sacerdos. cap. 1. de consec. Ratio est, quia in hoc sacrificio, conficitur sacramentum Eucharistiae: minister verò Eucharistiae sacramenti, solus est sacerdos.

2 QVÆST. Quis primus celebravit Pontificali apparatu? R. ESP. D. Petrus Antiochia. Ita D. Anto. 1. p. tit. 6. ca. 8. intelligi.

intelligens Hugonem Victorin. li. 2. de sac. p. 8. cap. vlt.

3 QVÆST. Licetne sacerdoti omnino abstinere à celebratione? RES P. Minime. Ita D. Tho. 3. p. qu. 83. ar. 10. videtur enim præceptum Christi Domini, præcipientis: *Hoc facite in meam commemorationem. Luc. 22.* Et D. Pauli exhortatio. 2. Corint. 6. *Hortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.*

4 QVÆST. Quod peccatum erit abstinere omnino à celebratione, ne causa? RES P. Indecoram reliquit quaestionem. D. Tho. p. qu. 83. ar. 10. Maior, & Durand. quos refert Vict. citato loco, aiunt peccare mortaliter huiusmodi sacerdotē. Pro ijs videtur facere cap. *Dolentes. de celeb. Missar.* vbi reprehenduntur vehementer, qui quater tantum in anno celebrant. Eos sequitur Nau. ca. 25. sum. adducitq; pro sua sententia Richar. in 4. d. 13. ar. 12. Oppositum asseruit Caict. 3. p. qu. 82. quem sequitur Vict. in sum. tit. de Euchar. dicens citatis locis, non contineri præceptū, sed consilium. Con. tamen Trid. sess. 13. ca. 14. iubet Episcopis, vt curēt, quod presbyteri, saltem dominicis, & festis diebus sacrificent, sed hoc præceptum disuetudine est abrogatum.

5 QVÆST. Potestne sacerdos solus celebrare? RES P. Minime, sed indiget ministrante. ca. *Quasiuit. de verb. signif. & d. i. de consec. ca. Vt illud de correc. Conc. Tol. d. i. lib. ca. 14. & in can. Illud 7. qu. i. ca. Hoc quoque de consec. dist. 1.*

6 QVÆST. Eruntne graue peccatum celebrare sine ministrante? RES P. Graue. Ita Franc. Anton. libr. i. de missa cap. 17.

7 QVÆST. Potestne foemina ministrare sacerdoti sacrificanti? RES P. Minime. Ita prohibetur in conc. Magunt. in cap. 1. de cohabit. cler. & mulier. & asserunt communiters Doctores.

8 QVÆST. Non est, qui celebranti sacerdoti inferuiat, vrget tamen dies festus, & obligatio audiendi sacrum, poteritne tunc sacerdos celebrare sine ministrante? RES P. Minime. Ita Franc. Anton. libr. i. de miss. cap. 17. Ratio est, quia cum ambo præcepta sint Ecclesiastica, maius derogat minori.

9 QVÆST. Non est, qui a diuuet, vrget tamen necessitas iaciendi sacrum (quia non est confectum sacramentum) pro communicando infirmo, poteritne tunc celebrare sacer-

dos solus? R E S P. Poterit, ipseque sibi eidem respondere & inseruire. Ita Sor. in 4. d. 13. quest. 2. art. 5 ad 12. Suar. 1. p. disp. 86. sect. 1. Ratio est, quia præceptum ecclesiasticum non potest derogare præcepto diuino.

10 QVÆST. Quid censes de moniali, poteritne respondere sacerdoti ministranti, deficiente alio ministro, qui respondet? R E S P. Poterit ex cratibus, cum altare in æquâ distantia. Ita obtinuit monialium priuilegium test. Henríquez. 2. tom. lib. 9. cap. 30. num. 1. & Rod. in sum. de missa.

11 QVÆST. Licetne ratione deuotionis, & reuerentia sacerdoti, abstinere per totam uitam à faciendo sacro? R E S P. Affirmat Rodericus, adducitque exemplum D. Martini de quo fertur, sibi præcidisse pollicem, ne habilis esset ad accipiendum sacramentum manibus.

12 QVÆST. Teneturne sacerdos recitare matutinum missam? R E S P. Tenetur. Non tamen sub mortali; præcepto vigente aliqua causa. Ita Sylu. missa. 1. §. 6. Sor. in 4. d. 13. quest. 2. art. 2. Tolet. lib. 2. cap. 1. num. 7.

In quibus diebus prohibetur sacerdos celebrare. § 5.

- 1 An liceat celebrare singulis diebus.
- 2 An liceat celebrare sabbatho maioris hebdomadae.
- 3 An possit Episcopus concedere facultatem celebrandi his diebus.
- 4 Quod peccatum est celebrare his diebus.

1 QVÆSTIO. Licetne singulis diebus celebrare? R E S P. Minime quidem in sexta feria maioris hebdomadae: quia cum missa sit quædam passionis Domini repræsentatio, ipsa tunc dies in qua Christus passus est, satis illam repræsentat, ut adnotauit Seru. tractat. de sacr. miss. Item sabbatho sancto maioris hebdomadae. cap. Sacro. de consecratione. d. 3.

2 QVÆST. Occurrit in sabbatho sancto dies festus, quid tunc? R E S P. Tunc quisque sacerdos celebrare potest. Ita Sor. in 4. d. 13. quest. 2. art. 2. Suar. 3. p. qu. 83. disp. 8. sect. 1. quæ sequuntur teste Nau. oēs moderni, aiuntque prohibitionē faciendi sacrum, tolli per obligationē audiendi illud.

3 QVÆST.

3 QVÆST. Poteritne Episcopus facultatem dare sacerdoti, ut istis diebus celebret? R E S P. Poterit. Ita citati Doctores.

4 QVÆST. Quod peccatum committit, qui istis diebus celebraverit absq; licentia Episcopi? R E S P. Mortale. iuxta Sot. in 4. d. 13. q. 2. ar. 2. & Nau. c. 25. n. 88. & Suar. cum alijs, quos refert p. q. 83. ar. 2. disp. 80. sect. 2. Oppositum tamen, amoro contemptu, tenet Eman. in sum. verb. missa cum suo Gutierrez q. in can. num 36.

Quoties tenetur sacerdos celebrare in anno. §. 6.

1 QVÆSTIO. Quoties tenetur Sacerdos non impeditus, celebrare in anno? R E S P. Dico primum. Tenetur saltem diebus festis quatuor Pascharum. Ita c. Dolentes. de celeb. mis. Ita D. Tho 3. p. q. 82. art. 10. Dur. & Palud. in 4. d. 13. q. 2. & oppositum facere est peccatum mortale. Ita. Card. Tolet. li. 2. c. 2. Dico secundum. Tenetur Curatus celebrare omnibus diebus, quibus populus tenetur audire sacrum, nisi loco suo alium subsistat. Ita Card. Tolet. lib. 2. c. 2.

Quoties in die licet celebrare. §. 7.

- 1 An licuerit in die pluries celebrare.
- 2 An modo liceat in die pluries celebrare.
- 3 An liceat in die natalis Domini, tres missas celebrare noctu.
- 4 Quæ missa è tribus dicenda, cum vna tantum dicenda sit.
- 5 An detur euentus, in quo liceat duas vel tres missas in die dicere.

1 QVÆSTIO. Licetne pluries in die celebrare? R E S P. Minime. Ita prohibetur c. Consulisti. c. Referente. de celeb. mis. c. sufficit. de consec. d. 2. & oppositum facere, non esset deo, sed graue peccatum mortale, contra Ecclesiæ præceptum. Ita Tol. lib. 2. c. 3. nu. 4. Olim hæc in re habebantur multæ exceptiones, quas late profequitur Viet. in sum. tit. de Euch. nu. 96. & ideo ijs su-

persedeo referendis: sunt enim iam per dissuetudinē abrogata: seruandus tamen regionum mos (dummodo sacerdos sit ieiunus) iuxta priuilegia earum, de quibus late Roder. in sum. cap. 245. nu. 5.

2. **QVAEST.** *Admittitne adhuc usus uniuersalis Ecclesie plurimatē missarum in eadem die, ab eodem sacerdote?* **RES.** Admittit, in die, scilicet Natalitiarum Christi Domini, tunc enim licet tres missas celebrare. Ita ca. *Consuluit de celeb. miss.* Enim uerò significationes eleganter prosequitur Tol. lib. 2. cap. 3.

3. **QVAEST.** *Lucerne tunc, eas omnes tres celebrare missas?* **RES.** Iuxta communem opinionem minime. Sed prima dici potest statim post mediæ noctis punctum tractatum, usque ad auroram. Secunda uerò non illucelente die, usque ad meridiem. Tertia post dictam statim secundam. Ita Palud. in 4. d. 12. qu. 1. ar. 4. Ant. 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 5. & Sor. in 4. d. 13. qu. 2. Turr. ca. *sufficit. de consec. d. 1.* Durand in *Rationali. libr. 4. cap. 1.* Nau. in *man. cap. 25. num. 87.* Huic communi placito circa missas priuatas se opposuit Suar. 3. p. quest. 39. disp. 8. sect. 4. atque communem opinionem intelligendam esse circa missas capitulares, seu ut ita appellemus maiores Ecclesiarum, tota ratio eius est, quia non est textus id prohibens, aut contrarium iubens.

4. **QVAEST.** *Quæro ulterius. Non patitur infirmitas sacerdotis omnes tres missas celebrare, quam ex ijs dicturus est?* **RES.** Iuxta tempus in quo celebrat. At tamen Suar. etiam noctu posse dici missam diei, si id postulet deuotio, quia licet præfatio referat hanc sacratissimam diem, uel noctem, a media nocte incipit dies. Ita loco allegato.

5. **QVAEST.** *Admittitne adhuc communis Doctorum sensus euentum, ob quem liceat in die pluries celebrare?* **RES.** Admittit, nimirum, quando Ecclesia est exigua, & populi magna confluxit multitudo, cuius pars bona, sacrum non audiret, si semel tantum celebraretur. Ita Suar. p. *question. 8. artic. 2.* cum Durand. libro 2. de ritib. Eccles. ca. 7. qui pro se refert Leonem Papam episto. 81. ad Discer. Oppositum tenuit Roder. in *Sum. cap. 246.* Illius ratio est, quia aliter subuenire poterit huic necessitati sacerdos, nimirum celebrando ad ostium sacelli in altari portatili super

aram sacram, vt fieri potest iuxta Nau. & Guter, quos citat. Deinde quia tam exiguum poterit esse sacellum & tanta hominum multitudo, vt licet septies celebretur, & pluries septies, non omnes audiant sacram.

Quando tenetur sub mortali celebrare. § 8.

- 1 In quo euentu tenetur simplex sacerdos celebrare.
- 2 An teneatur ratione praecepti audiendi sacram.
- 3 An liceat aliquando consecrare extra sacram.

1 **Q**VAESTIO. Estne in aliquo euentu simplex sacerdos obligatus ad faciendum sacram? **R**ESP. Maxime, nimirum cum adest festum, & non est alius sacerdos, qui celebret. Sequeretur enim magnum scandalum, nisi id excusaret infirmitas. Ita Roder. in sum. cap. 246. n. 6.

2 **Q**VAEST. Maior oritur dubitatio, verum ratione praecepti audiendi sacram teneatur simplex sacerdos facere sacram, vt ipse satisfaciat huic praecepto? **R**ESP. Videtur affirmare Roder. 246. num. 6. cit. Oppositum tamen sentio verum ex vi praecepti solius, quoniam illo tantum obligamur audire, non facere sacram, si sit copia, & facultas audiendi.

3 **Q**VAEST. Licetne aliquando consecrare extra missam? **R**ESP. Afferit Maior in 1. d. 9. q. 3. arr. 5. cui fauet Sor. d. 1. q. 1. ad communicandum seipsum, cum est morti proximus, vel alium in eodem articulo, neque tempus est faciendi sacram. Negandum tamen cum Vict. de Euch. n. 73. cum Palud. disp. 9. probat Nau. ca. 2. num. 53. Habetur expresse ca. Comperim. de consec. dist. 5.

De stipendio pro faciendo sacro. § 9.

- 1 An liceat stipendium accipere pro missa.
- 2 Quod est iustum stipendium pro missa.
- 3 An liceat pro vna missa plura accipere stipendia.
- 4 An liceat acceptatas missas differre.
- 5 An liceat missas anticipare.
- 6 De eo, qui transfert missas acceptatas, cum minori stipendio quam accepit.

6 De eo, qui suscipit eleemosynas pro missis dicendis in certa Ecclesia.

1 **Q**UÆSTIO. Licetne sacerdotibus stipendium accipi pro faciendo sacro? **RESP.** Dupliciter offerri potest sacerdoti pecunia, pro faciendo sacro; primum, ut eleemosyna Deo, illiusque ministro erogata. Atque de hoc nulla suboriri potest dubitatio vel scrupulus in dōdo, & accipiendo: Secundo, ut temporale stipendium oblatum ministro pro ministrando. Atque in hac cōsideratione etiam verissima est pars affirmans, quoniam iustū est, ut qui altari seruit, de altari viuat. Imo certū est posse ab Episcopis taxari tale congruū stipendium, precipereque sub excommunicationis pœna, ne maius extorqueant. Ita Cord. li. 1. q. 4. dub. 4. Aragon. 2. 2. q. 85. ar. 1. cōtra Sot. lib. 9. Iust. q. 3. ar. 1. ad 2. & Nau. c. 2. n. 10. quos etiam improbat Eman. in sum. c. 249. num. 4.

2 **Q**UÆST. Quod erit iustum, & congruum stipendium durnum sacerdotum, pro faciendo sacro? **RESP.** Quo se, & familiam honeste alere possint. Ita Rodericus cap. 249. num. 4. Hæc autem honesta alimonia iudicanda est arbitrio prudentis viri pro loci, & temporis varietate. Honestè dixi, non laute, & opipare, sed instar honestorum pauperum. Ita D. Tho. 3. p. q. 19. ar. 5. & Cater. to. 2. Opusc. tract. 83. q. 2. Sylu. mis. 1. q. 4. Armil. & Angel. verb. mis. 1. Cano. de loc. Theol. li. 1. ca. 13. ad finem, Samarit. 3. p. The. saur tit. de virt. & vtilit. mis. f. 43. quos refert Beia cap. 12.

3 **Q**UÆST. Dederunt plures eleemosynas, stipendiæve tenuis, qua non sunt satis ad alendum honestum sacerdotem cum famulo, potestne talis sacerdos pro his vnum sacrificium offerre? **RESP.** Affirmant Sot. 9. Iust. q. 3. ar. 1. & in 4. d. 13. q. 1. Hæcal. Opusc. de val. mis. Tabien. 6. restitutio. §. vlt. Cano. de loc. lib. 18. cap. 13. Pet. Sot. de Euch. lect. 7. contra Nauar. c. 25. n. 92. & 93. probat rationibus Beia casu. 12.

4 **Q**UÆST. Quid censes de dilatione missarum, pro quibus iam sacerdos stipendia accepit? **RESP.** Qui nimia negligentia missarum sacrificia suæ curæ commissa notabiliter differt, peccat mortaliter. Ita Nau. capit. 2. de rest. num.

367. & Rod in sum. ca. 249. num. 7. Ratio est, quia vel sacrificium offertur pro aliqua necessitate corporali, spiritualiue: vel pro anima in purgatorio detenta: si pro necessitate, transacta oportunitate, & occasione, non consequitur effectus, qui quidem à Deo obtineri desideratur, & quidem obtineretur, si sacrificium offerretur. Si vero pro anima, patitur illa ex tali dilatione graue detrimentum detentionis in pœna, à qua liberaretur, si missa pro illa offerretur. Aduertunt tamen iidem Doctores posse sacerdotem, qui eleemosynis vitam alit, acceptare plures missas eo in numero, vt habeat ad celebrandum quotidie, aliter carerent missis, & ex consequenti eleemosynis.

5 QVAEST. *Quid censes de anticipatione missarum?* RESP. Dico primum. Qui pro aliqua capella, vel obligatione simili, imo & deuotione alicuius personæ, tenetur certis diebus celebrare, potest illas missas prius dicere, vt ita liber maneat, ad dicendas alias, si noua eleemosyna occurrat. Ita Cord. lib. 1. quest. 94. dub. 6. & Emanuel *ubi proxime*. Crediderim tamen loquendum esse hac in re cum distinctione. Nam vel illa missa iubetur offerri pro defunctis, vel pro viujs: si pro defunctis, verissima est, quia anticipata solutio semper laudatur, & anima illa eo citius liberabitur à pœna, quo citius pro ea satisficit. Si tamen pro viujs, minimè sane: quia oblatum sacrificium pro viujs, saepe offertur, vt Deus succurrat præsentibus necessitatibus corporalibus spiritualibusue, quæ quotidie suboriuntur, saepe etiam offertur pro satisfactione debitæ pœnæ: si vero tota pœna iam sit remissa, satisfactio deinceps pro ea oblata ex vi sacrificiorum, non illi animæ, sed thesauro Ecclesiæ reservatur; ergo non satis fit intentioni iubentis sacrificare pro viujs status diebus, per anticipata sacrificia. Dico secundum, pauper sacerdos qui pro hac die non habet eleemosynam pro missa celebranda, potest missam celebrare, & statim illam applicare primo offerenti eleemosynam, quem Deus scit futurum primum. Ita Nauar. quem refert, & sequitur Emanuel. in sum. ca. 249. num. 9. cum Aragonio 2. quest. 8. art. 3. pag. 927. Henric. tom. 1. lib. 9. cap. 21. num. 2. affirmans eundem esse opinionis Theologos, & iuris canonici peritos

ritos

ritos Salmanticenses. Ratio est, quia futura, Deo sine presentia, in puncto aeternitatis respondenti omnibus temporis differentijs. indiuisibiliter ac primus offerat futurus Deo est praesens.

6 QVÆST. Quid censet de sacerdote, qui plures elemosinas suscipit pro pluribus faciendis missis, & postea easdem missas alij committit, tribuens minorem elemosynam ea, quam accepit tanquam dicturas eas? RESP. arbitror peccare iuxta quantitatem retentæ pecuniæ. Ita Eman. in *sim.* c. 24. §. 9. Ratio est, quia pecuniam retinet invito domino totam per fraudem.

7 QVÆST. Est aliquis siue laicus, siue clericus, qui ex officio accipit elemosynas pro faciendis postea sacris per alios sacerdotes, potestne iste sibi retinere maiorem partem elemosynæ quam ea sit, pro qua ipse curabit, ut sacrum fiat. Sicuti fit in domibus 8. Virginis à populo frequentatis? RESP. Potest pro suo labore, iuxta consuetudinem toleratam. Ita Str. 9. *Iust.* q. 3. ar. 1. Nau. cap. 25. nu. 91. §. 24. Henric. lib. 9. tit. 2. c. 22. quos affert. Ratio, quoniam tunc ita velle videtur deuoti, qui elemosynas relinquunt pro faciendis sacro ijs absentibus.

De loco, vbi celebrare licet. §. 10.

1 Vbi licet celebrare.

2 Quando licet celebrare in loco non sacro.

3 In qua Ecclesia prohibetur celebrari.

1 QVÆSTIO. Vbi licet celebrare? RESP. Non nisi in loco sacro, hoc est, per Episcopum consecratum, siue benedicto. Ita D. Thom. 3. p. 2. q. 83. a. 3. quem sequitur Viet. tit. de Euchar. referens Gabriel. in *Can. lib.* 13. & 14. lib. 2. c. 2. ita iubetur c. Nullus. cap. Missarum. cap. Hic ergo. de consec. dist. 1. Iuber Conc. Trid. sess. 22. in precepto de obseruantia, aitque Nauar. c. 23. nu. 81. peccare mortaliter sacerdotem, qui celebrat extra locum sacrum, si sciens, & prudens faciat contra textum dicti cap. Missarum.

2 QVÆST. Daturne aliquis euentus, in quo liceat celebrare in loco non sacro, seu benedicto? RESP. Datur, nimirum si fiat supplicatio magna hominum multitudine confluentem ad exiguum eremitorium, vel in exiguo eremitorio celebra-

lebraretur, eodem confluyente multitudine missa noua, aliudve festum; tunc enim ad ostium erimitor; super aram sacram portatilem, liceret fieri factum, etiam absque licentia Episcopi. Ita Redor. *supra citatus* in hac materia, & Nau. *cap. 25. num. 82. per cap. Concedimus. d. 1. consecr. cui iuxta illius sententiam non est derogatum per Conc. Trid. sess. 2. adeo prohibens celebrationem extra locum sacrum, vt iuxta ipsius Nauarri sententiam, cap. 15. nu. 81. non possit Episcopus ad eam cōcedere potestatem. Verba autem Concilij sunt hæc. Hoc sanctum sacrificium extra Ecclesiam, ad diuinum cultum dedicata oratoria a secularibus aut regularibus quibuscumq; non peragatur. Adde Toletus libro 2. capit. 2. Esset necessitas, si occurreret præceptum audiendi Missam dum fit iter, probat Cap. *Concedimus de consecr. d. 1.* Item necessitas communicandi aliquem in mortis articulo. Quod intelligit, si adhuc reliqua ad sacrificium necessaria.*

5 QVÆST In quâ Ecclesia, locove sacro, seu benedicto prohibetur quis celebrare sub graui peccato? RESP. In interdita, & sit irregularis, qui in ea celebrat. Et in polluta sanguine, vel semine, non tamen celebrans sit irregularis Ita Nau. *o. 25. nu. 81. ex cap. Is qui. c. 1. de sent. excom. in 6. Tolet. lib. 2. c. 2. Sot. & Palud. in 4. d. 13. q. 2. nisi de licentia Episcopi, quia tunc posset. Ita D. Thom. 3. p. quest. 8. art. 3. quem refert, & sequitur Toletus.*

De Altari. §. II.

- 1 An liceat celebrare sine altari.
- 2 Quotplex est altare.
- 3 Ex qua materia debet esse altare.
- 4 An oporteat altare esse consecratum.
- 5 Qua reuerentia exhibenda altari.
- 6 Qualis esse debet ara altaris.
- 7 De ornamentis altaris.
- 8 De materia linteorum altaris.
- 9 An duo prima lintea per Episcopum consecranda sint.
- 10 An idem dicendum de corporalibus.

11 Quale

- 11 Quale sit peccatum sine his linteis celebrare.
 12 Quatenus maneant corporalia benedicta.
 13 An sufficiat lapis aræ, qui totum non capit calcem.
 14 Quod peccatum committat, qui cum sordidus celebrat linteis.

1 QVÆSTIO Quoniam ad locum pertinet altare, quam te rogavi de loco ubi celebrandum sit, rogabo in incipit de altari. Rogo igitur. Estne peccatum ministrare celebrare absque altari? RESP. Est. cap. Altaria de consec. d. 1. Ita Navar. in sum. capit. 21. itur enim contra præceptum graue:

2 QVÆST. Quotuplex est altare? RESP. Duplex, fixum, scilicet, & portatile.

3 QVÆST. Ex qua materia debet esse altare fixum? RESP. Ex lapide, non ex ligno, aut ferro, aut alio quouis metallo. cap. Altaria de consec. d. 1. Vbi Gratianus ad Concil. Hiponense idem determinans. Altare portatile potest esse ex ligno. Ita vius obtinuit Ecclesiæ.

4 QVÆST. Requiritur, ut altare sit consecratum Episcopum? RESP. Requiritur. Sed & priuilegio factis, ut tabula lapidea (aræ lapidem vocant) rita per Episcopum consecrata superponatur altari, & super eam fiat sacrificium. Ita c. Quoniam de priuilegio. lib. 6.

5 QVÆST. Qua reuerentia exhibenda altari? RESP. Magna. Olim altaria omnia ferreis cratibus, ne aditus parerent, custodiebantur. Ita legitur in Conc. Chalcedonensi. Conc. Turon. can. 3. & c. 1. de vita, & honest. cler. Irreuerentiam circa altaria, vindicauit Deus olim acerbissimis pœnis & morte, ut narrat Niceph. l. 10. c. 29. & Theod. l. 3. hist. c. 11. & 12. Constatque ex alijs historijs Deum altaris cuiusque custodiam Angelum designare, ut irreuerentes puniat. Ita refert Pratum spirit. c. 4. & 10.

6 QVÆST. Qualis esse debet aræ altaris? RESP. Lapidea. Can. Altaria de consec. d. 1. Integra. capitul. 1. & 3. de consec. Eccles. Consecrata, si vero non esset consecrata, non posset Episcopus dispensare, ut in ea celebraretur, posset Summus Pontifex. Ita Tolet. libr. 2. capit. 2.

7 QVÆST.

7 QVÆST. Quibus ornamentis oportet, ut altare sit paratum ad faciendum sacrum? RESP. In primis oportet, ut superior pars tobalia, ita vocant, per totum tegatur. Deinde, ut super aram lapideam consecratam, extendatur linteum (Nostrates vocant guarda) aut saltem, ut dupliciter eadem tobalia. Ita capit. *Altaris palla. de consecr. d. 1. Sylu. mis. 1. q. 1. Palud. & Innoc. & direct. curatorum.* Deinde requiritur aliud linteum super illa duo, vocant corporale, quia immediate tangit, & suscipit Christi corpus sub speciebus sacris contentum. capit. *Conjuncto. de consecr. d. 1.*

8 QVÆST. Ex qua materia debent esse hæc linteæ? RESP. Ex solo lino, ut nomen sonat, corporale saltem, non ex serico, vel bysso Indico nostrates vocant *Algodam*, quia non linum, sed lanugo arborum est, seu ut verius loquar, non ex lino, sed ex arborum lanugine necitur. Possunt tamen ad oras texti auro serico ornarique lapillis pretiosis. Ita Concil. Remense. Notat Tolet. *li. 2. c. 2.*

9 QVÆST. Oportetne, ut duo prima linteæ, tobalia scilicet, & aliud, quod nostrates vocant, Guarda, sint consecrata per Episcopum? RESP. Minime. Ita omnes Doctores.

10 Estne idem dicendum de corporalibus? RESP. Minime quidem. Potest tamen illorum consecratio committi presbyteris, & de facto commissa est prælatis Religionum mendicantium.

11 QVÆST. Quale peccatum est facere sacrum sine his linteis? RESP. Sine tobalia, & corporalibus esset mortale: cum tobalia, & corporalibus sine secundo linteo, esse veniale. Ita Emanuel *in sum. c. 246. n. 17.* cum D. Thom. *3. p. qu. 83. art. 3. ad. 8.* & Suar. *ibid. disp. 81. sect. 6.* Tolet. *li. 2. c. 2.*

12 QVÆST. Quatenus manent corporalia benedicta? RESP. Quatenus possunt recipere calicem, & patenam cum hostia, licet aliis in partibus sint disrupta. Ita Sylu. *corporal. q. 2.*

13 QVÆST. Lapis ara non est tantus, ut totum capiat calicem, & patenam cum hostia superposita, sed solum maiorem calicis partem, & paternam, est ne aptus, ut in eo fiat consecratio? RESP. Satis. Ita Palud. *in 4. dist. 13. quest. 2. ar. 4. Sor. artic. 3. eadem dist. Alenf. 4 p. 4. q. 38. memb. 3. alias memb.*

Medull. Casuum.

85

5. q. 10.

§. 9. 10. ar. 2. Sylu. alt. ar. Nau. ca. 45. nu. 83. quos refert
man. cap. 246. sum. nu. 15.

14 QVAEST. Quale peccatum esset celebrare cum his
reus notabiliter sordidis? RESP. Mortale. Ita Palud. in 4. d. 1.
q. 2. ar. 6. concl. 6. Caietan. verb. miss. & ibi Sylu. 1. q. 1. Tole.
lib. 2. cap. 2.

De calice, patena, & candela. §. 12.

- 1 Ex qua materia debeat esse calix.
- 2 Qua fuit materia calicis, in quo Christus Dominus
consecrauit.
- 3 Quid significent calix, & patena.
- 4 An requiratur, vt calix sit consecratus, & patena.
- 5 Quamdiu maneant calix, & patena consecrata.
- 6 An amittant consecrationem calix, & patena
quando post consecrationem inaurantur.
- 7 Quid dicendum de calice inaurato, cuius aurum
absumptum est.
- 8 Quid dicendum de calice tornatili, cuius partes artificiose
opere separantur.
- 9 An debeat esse consecrata, vel benedicta pyxis, in qua
Christi corpus seruetur.
- 10 Ex qua materia debeat esse pala.
- 11 An requiratur candela accensa ad celebrandum.
- 12 Ex qua materia debeat esse candela.
- 13 Quot candelae sint necessariae.
- 14 Quod peccatum sit, celebrare sine missali.
- 15 Anteneatur sacerdos celebrans cum Diacono, &
subdiacono secreto Epistolam, & Euangelium
recitare.

1 QVAESTIO. Quoniam ad ornamentum altaris pertinet
calix, patena & candela, de ijs statim te rogatur.
Ex qua igitur materia debet esse calix? RESP. Calix
olim

olim propter Ecclesiæ inopiam erat ligneus. Postea Zepherinus Papa decreuit, vt esset vitreus, rexit autem Ecclesiam ducentesimo anno, post Christi passionem. Paulo post sanxit Urbanus Papa, vt calix, & patena essent argentea; teste venerabili Beda *cap. 2. de loc. sanct.* Postea vero in Conciliis decretum est, vt calix sit, vel aureus, vel argenteus, vel saltem stanneus. *cap. calix. de consecr. d. 1.* Non vero ex alia materia. *cap. Vasa capit. Calix. eadem dist.* Quod decretum intelligendum est de culpa calicis, non vero de pede, iuxta omnes. Qui tamen Sacerdos modo in calice ligneo celebraret, deponitur ab officio, & beneficio *c. ult. de celob. Miss.*

2 QVÆST. Ex qua materia erat calix, in quo Christus Dominus consecrauit? R E S P. Ex argento. Ita venit. Beda. *c. 2. de loc. sanct.*

3 QVÆST. Quid significat calix, & patena? R E S P. Calix Christi Domini Sepulchrum. Patena lapidem magnum, quo signato monumentum clausum est; de cuius magnitudine conquerebantur sanctæ mulieres cum vellent Magistri cadauer vnguentis condire, dicendo: quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Ita Toler. *li. 2. c. 2.*

4 QVÆST. Requiritur ne, vt calix sit consecratus, & patena? R E S P. Requiritur. Et solus Episcopus potest calicem, & patenam consecrare, *cap. unico. de sacra unctione. §. ult.* Notantque Sylu. & alii Summistæ. *ver. Calix.* Potest tamen hæc benedictio committi Presbiteris, vt notat Roderic. *c. 2. 46. n. 21.*

5 QVÆST. Quamdiu manent calix, & patena consecrata? R E S P. Quamdiu seruant integram formam, & ideo fractus calix, iterum est consecrandus. Ita Palud. *in 4. d. 13. q. 2. art. 3. Cop. 2. Sylu Calix.*

6 QVÆST. Non erant calix, & patena aurata, sed post consecrationem inaurantur: Aut si erant inaurata, iterum inaurantur, amittuntne consecrationem? R E S P. Amittunt, & ideo oportet, vt iterum consecrentur, ita omnes cum Roderic. loco proxime citato.

7 QVÆST. Consecratus est calix inauratus, sed decursu temporis absumptum est aurum, manetne consecratus? R E S P. Manet. Ita Rod. proxime.

8 QVÆST. Est calix tornatilis, cuius partes artificii
separantur inuicem, manetne consecratus, si partes inuicem
separantur? RESP. Manet. Ita Eman. loco proximo.

9 QVÆST. Oportetne ut pyxis, in qua Christi corpus
uatur in sacrario, sit consecrata, vel benedicta? RESP. Quod
non oporteat esse consecratam, tenent omnes Doctores.
Nec etiam benedictam, tenet Palud. in 4. d. 13. quæst.
art. 4. Sylu. Euch. 3. quæst. 4. Oppositum tamen dicendum
cum Soto in 4. d. 13. q. 1. ar. 3. circa benedictionem.

10 QVÆST. Ex qua materia debet esse palla? RESP. In
lino, iuxta Suarj sententiam. 3. p. quæst. 83. artic. 3. disp. 8. q. 1.
6. Ratio eius est, quia olim tegebatur calix parte corpo-
ralis, palla vero successit loco corporalis: corporale
tamen oportet esse lineum; ergo & palla. facitque probat
opinionem Innocent. li. 2. de misc. 56. Oppositum docet
in 4. d. 13. q. 2. art. 3. & iam obtinuit Ecclesiæ usus, qui
ritur has pallas ex auro, serico, rate, quem quidem mi-
ro non audet refellere Roder. in sum. c. 24. n. 18.

11 QVÆST. Requiritur candela accensa ad celebrandum
sacrum? RESP. Requiritur capitulum Finali, de celebrat. missæ
peccatum mortale, celebrare absque ea. Ita Nauar. in
sum. capit. 25. quia itur contra graue præceptum.

12 QVÆST. Ex qua materia debet esse candela? RESP. Et
cera, iuxta Ecclesiæ morem, peccaretque mortaliter, qui
cum candela ex feuo, aut adipe facta, etiam data quæ
necessitate, celebraret, quidquid dicat Toler. l. 2. c. 2. 1.
tis tamen esset, urgente tali necessitate lumen forum
leo oliuarum. Ita Suar. 3. p. q. 38. ar. 3. disp. 8. 1. sect. 9.

13 QVÆST. Quot candelæ sunt necessariae? RESP. Vna
est. Ita Gratius c. 42. n. 1.

14 QVÆST. Quod peccatum esset facere sacrum absque
missali? RESP. Si esset periculum obliuiscendi, mortale,
eo tamen amoto & sine scandalo astantium, veniale. Ita
Nau. c. 25. n. 84. & 85. & Suar. proxime cum communi.

15 Teneturne sacerdos cantans missam cum diacono, & sub-
diacono secreto recitare epistolam, & Euangelium? RESP. 1.
Negat Nau. de orat. miscel. 27. quia non est textus id præ-
cipiens: & ex opposito tenetur sacerdos etiam recitare
passionem feria quarta maioris hebdomadæ. Opposi-
tum tamen docent Missalis rubricæ, & seruant, qui ro-
bit.

bricarum studio, intellectuque incumbunt, quibus quidem potius in hac re credendum, quam Nauarro.

De vestibus, quibus indutus sacerdos, accedere debet ad altare. §. 13.

- 1 *Qua sunt vestes sacrae celebrantis.*
- 2 *Quod est peccatum facere sacrum, sine aliqua sacrarum vestium.*
- 3 *Qua censura innodatur sacerdos in Diocesi Bracharensi celebrans absque vestibus sacris.*
- 4 *Quod peccatum est non recitare orationes appositas, in Missali pro induendis vestibus.*
- 5 *De celebrante cum immundis vestibus.*

1 **Q**VAESTIO. *Quibus vestibus induendus est sacerdos sacrificaturus?* RESP. Amictio, alba, cingulo, & casula. Oportet autem, ut huiusmodi vestes, sint benedictae per Episcopum, aut alium ad id pollentem iurisdictione. Ita Scrut. tract. 2. tit. de sacrificio Miss. Tol. lib. 2. c. 1.

2 **Q**VAEST. *Quod peccatum est facere sacrum sine aliqua harum vestium?* RESP. Mortale. Ita Nauarr. c. 25. n. 84. cū D. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6. Direct. lib. 1. tit. 7. c. 55. Tol. lib. 2. c. 2. adeo, ut deficiente harum aliqua vestium, deobligemur à dicendo, & audiendo sacro, etiam in diebus festis. Ita Direct. loco citato. Addit Caiet. 1. 2. q. 96. art. 4. etiam naturaliter possit quis mortem vitare, quam faciendo sacrum sine tali veste. Dura tamen est sententia, ut bene aduertit Nau. citatus, nisi mors obijciatur in contemptū Ecclesiae. Potest tamen in necessitate sacerdos uti manipulo pro stola, & stola pro cingulo. Ita Palud. in q. 4. d. 13. q. 2. Cingulum etiam non benedictum satis est. Ita Richard. in 4. d. 13. q. 4. art. 3. Scot. ibid. q. 2.

3 **Q**VAEST. *Qua censura innodantur Sacerdotes, qui in Bracharensi Archiepiscopatu celebrant absque sacris vestibus?* RESP. Maioris excommunicationis. Ita Concil. Brachar. tertium. Can. 3.

4 QVÆST. Quod peccatum committit Sacerdos, qui dum induit, non recitat orationes ab Ecclesia signatas pro singulis ornamentis? RESP. Si omittit ex contemptu, mortale; ex negligentia sola, veniale. Ita Henric. li. 9. de mis. c. 2. Rod. in sum. c. 246. n. 12. & sic intelligendus Nau. in consil. tit. de celebrat. Mis. consil. 2. absolute loquens de mortali.

5 QVÆST. Quod peccatum est celebrare cum immundis personis notabiliter? RESP. Mortale. Ita Tolet. li. 2. c. 1. R. est, quia magna irreuerentia fit sacramento mundano.

De hora, in qua licet incipere, & finire
Missam. §. 14.

1 Qua parte diei licet celebrare.

2 Quale est peccatum celebrare extra tempus.

3 Qua hora intelligenda est pro aurora.

QVÆSTIO. Qua parte diei licet missam celebrare? RESP. Ab aurora usque ad meridiem inclusive. Ita omnes Doctores & Victor in sum. tit. de Euchar. numer. 97. Non ante auroram. Ita D. Thom. in 4. 13. q. 1. ar. 2. vbi omnes Doctores. Gabr. lect. 14. in can. Anton. p. tit. 1. cap. 6. §. 4. Impendet meridies, postquam eadem accipere missam, quam finiturus sum post meridiem. Ita Gabr. lect. 14. in can. Maior. in 4. d. 13. qu. 4. ibid. Soc. ar. 2. & lib. 10. inst. q. 5. ar. 4. Durand. de redditibus Eccl. c. 7. Et ideo meridies inclusive intelligendus est quo ad inceptionem, non autem quo ad finitionem. Hæc communis opinio. Ioannes tamen Andreas cap. 1. de celebrat. sar. posse affirmat incipi missam, non multo post factam meridiem. Nauarrus vero in sum. cap. 15. affirmat semoto scandalo posse missam celebrari à meridie usque ad horam tertiam, quod spatium olim appellabatur hora noua. Ratio eius est, quia non est textus id prohibens; deinde, quia missa, est quædam Christi passionis representatio, & propriissime representatur in illo spatio quo Christus Dominus pependit in cruce. Eandem opinionem sequitur Vivald. de Euchar. tit. de sacerdot. no. 10. Hæc tamen opinio nequaquam admittenda: quippe quæ

grauiter prohibetur in Conc. Apostol. Pij V. *const. 1. qua incipit sanctissimus in Christo, Patër. &c.* Quæ quidem constitutio directe prohibet antiquum vsus, & frequentiam ita presumentium celebrare, non tamen tollit euentus fortuitos, in quibus adhuc iuxta Nauar. opinionem licet per id spatium celebrare, vt notat Emanuel *loco citato*, & Vinald. *de Euchar. tit. de prepar. numero 50.* Ex hac generali regula excipitur Episcopus, qui potest noctu celebrare, iuxta Palud. *in 4. d. 13. q. 2. concl. 2. art. 2. post Gloss. e. fin. de priuileg. lib. 6. quos sequitur Nauar. citatus.* Et is, qui de licentia Episcopi, urgente necessitate, pro, scilicet, communicando infirmo nocte celebrat. Ita D. Anton. 3. *p. tit. 13. c. 6. §. 4.* Et per epicheam, absente Episcopo, etiã absque tali licentia oblata tali necessitate, vt aduertit Nauar. *citato loco. arg. c. Quod non est de reg. iur.*

2 QVÆST. *Quod peccatum committit, qui celebrat extra hoc tempus?* RESP. Mortale. Ita Nauar. *cap. 25.* & omnes Summistæ cum D. Thom. *in 4. d. 13. quest. 1. art. 2.* Gabriel. *lect. 14. in can. D. Anton. 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 4.*

3 QVÆST. *Qua hora intelligenda est pro aurora?* RESP. Spacium horæ, & dimidiæ horæ ante radios solares manifestos. Ita Suar. 3. *p. disp. 80. sect. 4.* Palud. vero *in 4. d. 13. quest. 1.* & Vict. *in sum. num. 97.* addunt vterius posse missam incipi eo spacio, ante vt finiatur hora, & dimidia incipiente ante solis radios manifestos. Hinc colligit Emanuel *in sum. cap. 247. numer. 1.* posse missam incipi duabus horis, ante solis radios apertos, quia ad faciendum sacrum, requiritur dimidia hora.

Quo pacto subueniendum defectibus, qui in missa accidere possunt. §. 15.

- 1 Quid faciendum in defectu vini.
- 2 In defectu panis.
- 3 In defectu formæ.
- 4 In venenosis speciebus.
- 5 In effusione sanguinis.
- 6 In deliquio sacerdotis.

- 7 Cum in tali deliquio, non inuenitur sacerdos iu-
nus.
8 Cum non inuenitur omnino sacerdos.
9 Cum cecidit araneus in calicem.
10 Cum apparet per miraculum caro, seu puer,
11 An liceat omittere inceprum sacrum.
12 Cum superuenerit excommunicatus.

1 **Q**UÆSTIO. Sunt plures euentus, qui in Missa acci-
pi re possunt, ideo oportet, ut remedia præsto sint, ad quæ
ueniendum, dic igitur: Qui inuenit vinum cum ho-
stia vitur, esse corruptum, vel esse aquam, quid est facturus? **R**ESP.
Accedat ad cornu altaris, & tanquam ablutionem sum-
pturus, accipiat verum vinum, & nemine conscio, reci-
piat verba consecratoria ab illo loco. Simili modo potest
quædam, &c. Et proferat verba reliqua consecrationis ca-
licis, nec est necesse ut consecret nouam hostiam. Ita
Scot. in 4. d. 8. Nau. c. 25. nu. 91. Suarius 3 p. dist. 85. Totus
libr. 2. cap. 9.

2 **Q**UÆSTIO. Inuenta est hostia corrupta, aut hordeacea? **R**ESP.
Accipienda alia, & aliud nouum vinum, & ambo conse-
cranda denuo, sumendaque & simul species vini con-
secrata: Ita Suarius loco citato. Verum tamen, si ex noua
vini consecratione sequeretur populi scandalum, dicent
sacerdotes parum aduerisse sacrificio, satis est, si non
consecret hostiam. Ita Palud. in 4. d. 11. q. 1. art. 2. Angeli
missa. num. 17. quos sequitur Eman. c. 248. n. 1. ex parte
re rationis superioris dubitationis.

3 **Q**UÆSTIO. Ex probabilibus coniecturis inuenit sacerdos
non protulisse verba consecratoria, vel ita mutasse eorum for-
mam, ut mutata sit forma? **R**ESP. Proferat verba consecra-
toria super eandem hostiam, & idem vinum, nemine in-
telligente. Ita Suar. & Eman. loco citato.

4 **Q**UÆSTIO. Inuenit quis in speciebus consecratis
venenum, quid facturus est? **R**ESP. Eas species minime
est sumpturus, sed hostia reponenda in sacra-
rio, quo ad corrumpatur: species vero vini linteo, vel
stupa, exsiccandæ, & postea hostia corrupta, & stupa
ita

seu linteum comburenda, cineresque mittendi sunt in piscinam. Aliud vero vinum, & alia hostia consecranda, vt sacrificium perficiatur. Ita communis Doctorum opinio, quam refert Rod. cap. 248. num. 3.

5 QVÆST. *Cecidit pars vini consecrati, quid facturus est sacerdos?* R E S P. Circa hunc euentum est declaratio cap. Si per negligentiam, de consec. d. 2. his verbis. Si aliquid de sanguine Domini stillauerit in terram, lingua lambatur, & tabula radetur: si non fuerit tabula, vt non conculcetur locus, corradetur, & igne consumatur, & cinis intra altare recondatur: si super altare stillauerit calix, sorbeat minister Stillam: si super linteum, sorbeat minister, & tribus vicibus abluat calice supposito, & aqua ablutionis sumatur, & iuxta altare recondatur. Non quidem recitauit omnia verba textus; sed quæ modo seruanda sunt in praxi: nam pœnitentiæ appositæ disuetudine antiquatæ sunt. Hinc merito inferri Nauar. cap. 25. non esse corporalia, super quæ ceciderit sanguis cremanda, sed tantummodo abluenda. Quod idem dicendum est, de tapete, vel alio pretioso peristromate, super quod ceciderit hostia; satis est. n. vt locus, quem tetigit sacra hostia, aqua abluatur, & aqua ablutionis mittatur in piscinam.

6 QVÆST. *Accidit sacerdoti sacrificanti deliquium, vel quid simile impedimentum, ita vt nequeat sacrificium absolueri; quid faciendum?* R E S P. Vel illud impedimentum accidit ante, vel post consecrationem. Dico primum. Si post consecrationem, absoluat alius sacerdos. Ita habetur 7. qu. 1. can. nihil. ex Conc. Tolet.

7 QVÆST. *Non est alius sacerdos ieiunus, sed omnes cibo refecti?* R E S P. Absoluat non ieiunus. Ita Sot. in 4. d. 13. qua. 2. art. 6. contra Sylu. Euchar. 2. §. 12. quia, vt rectè aduertit Toletus lib. 2. cap. 9. minus est præceptum de non omitendo sacrum imperfectum, vbi autem est maius, cessat minus.

8 QVÆST. *Non inuenitur alius sacerdos, nec ieiunus, nec non ieiunus?* R E S P. Reponendum est sacramentum in sacriario, vt altera die sumatur à sacerdote. Ita omnes.

9 QVÆST. *Cecidit animal in calicem consecratum haustus difficile?* R E S P. Extrahatur, & abluatur, ablutioque vel lumatur, vel exsiccetur stupa, & stupa comburatur, &

cineres mittantur in piscinam. Ita omnes.

10 QVÆST. *Accidit miraculum in hostia, ita ut appareat caro, vel puer, ut saepe accidisse constat ex certissimis testimonijs, quid faciendum?* R E S P. Reponenda est hostia in sacro, & de miraculo certior faciendus Episcopus: nec nova consecranda. Ita communiter Doctores cum D. Thom. 3. p. quest. 82. art. 4. Ratio est manifesta, quia sacrificium rectissimè peractum est.

11 QVÆST. *Licetne facili de causa relinquere incipere sacrificium?* R E S P. Minime. Ita prohibetur ea. Nihil consec. d. 1. & ideo grauius, & mortaliter peccat: nonnisi aliquando innodatur censura, ut adnotat N. N. miscel. de orat. 142. Eman. cum Salzedo in pract. crim. cap. 45. pag. 116. Dixi facili de causa, quia propter grauem & urgentem necessitatem id licet, iuxta eisdem Doctores.

12 QVÆST. *Ingressus est Ecclesiam excommunicatus, & claratus, nominatim denunciatus. Quid faciendum sacrificio celebranti?* R E S P. Si sacerdos nondum Canonem incipit, omittat sacrificium, amoueatque se ab altari, si iam Canonem incepit, pergat vterius, & sacrificium perficiat usque ad assumptionem corporis, & sanguinis Christi. Ita Eman. in sum. cap. 246. num. 8.

Qua reuerentia accedendum ad audiendum sacrificium. §. 16.

1 QVÆSTIO. *Qua reuerentia adesse debemus sacrificio?* Magna, Ita aequitas postulat, cum enim filij Israel Deum miserum fuisse eorum, & misisse Moysen ad eos ab Ægyptia oppressione liberandos adorantes proni. Exod. 4. Verba autem textus sunt hæc. *Audierunt quod visitasset Dominus filios Israël, & quod respexisset in afflictionem, & adorauerunt proni.* Quia igitur maiori ratione tenemur sacrificium audire proni, cernui, & deuoti: nihil est aliud Euangelium, quam bonum nuncium, quod ternus Pater nostri miseris misit per filium suum, ad peccati seruitute vindicaturum. Rem miram hæc re narrat Abulen. in introduct. in Matth. qu. 18. Irreuerenter se quis gerebat in sacro, neque genu, cum illa proferebantur sacrosancta verba: *Et Verbum caro factum est, & habitabat, accessit semel Dæmon in procera hominis similitudine*

forma, & alapam misero grauíssimam impexit, dicens: Electe improperans genu miser homuncio. Si enim, vt Ioannes dixit, *Verbum caro factum est*, diceret, *Verbum dæmon factum est*, nunquam nos a terra dæmones leuaremus.

Additio ad §. 1. §. 17.

I *Cur sacrificium altaris appelletur Missa.*

QVÆSTIO. *Cur hoc sacrificium appellatur missæ*
RESP. Aliqui deductum arbitrantur nomen à verbo mitto, quoniam in hoc sacrificio fit Christi Domini oblatio Deo Patri, mittiturq; ministerio Angelorum in cælum. Ita habetur *cap. Quid si sanguis, de consec.* adnotauitq; *Scrutin. de miss. sacrifi.* Est ramen missa nomen hebraicum, *missach*, quod idem est atq; oblatio, seu sacrificium: nam vbi legimus. *Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum*, hebraica radix habet *missach*, & D. Hieronymus vertit, oblatio manuum mearum, vt adnotauit Tolet *in sum. lib. 2. ca. 4.* recteque definit missam: *Est oblatio corporis, & sanguinis Domini sub speciebus panis, & vini facta sacrificij à Christo semel exhibiti expressiua.*

Additio ad §. 8. §. 18.

I *An excommunicatus toleratus fiat irregularis celebrando.*

QVÆSTIO. *Licetne excommunicato non vitando circa censuram irregularitatis aliquando celebrare?* RESP. Si non adsit alius sacerdos, nisi excommunicatus non euitandus, & nullum scandalum scientium excommunicationem, & dispensationem noui iuris per *Extrauag. Ad euitanda*, vrgeatq; dies festus, vel alia necessitas, possunt alij talem sacerdotem inuitare ad celebrandum, neq; ipse celebrans peccabit, aut incurret irregularitatem. Ita *Suar. disput. 11. de excommun. sect. 4. num. 13.* probatq; verbis. *Extrauag. Ad euitanda.* Possunt cõmunicare (quibuscunq; diuinis) qua huiusmodi facultatẽ concedunt fidelibus respectu excõmunicatorum, non euitandorum. Ita dicendum de sacerdote excõmunicato occulto, qui nisi celebret, sequetur scandalum, vel infamia illius apud eos, qui nesciunt causam, & vident illũ abstinere à celebratione.

bratione missæ. Neque in eo euentu ipse se detegere
netur, sed potest absque peccato, & censura celebrare
illa incommoda fugienda. Ita idem Doct.

CAPVT VI.

De Sacramento Pœnitentiæ.

Quoniam huiusmodi Pœnitentiæ sacramentum pœni-
tentiis & confessariis est frequentissimum, illiusque notitia
maxime pernecessaria, impensius laborandum duximus, ut doc-
trina ab Auctoribus de eo tradita, clariori methodo, quam
tunc ab eisdem obseruari intelleximus, à nobis in commu-
nem commodum inculcetur. Igitur prius sacramenti definitio-
nem, & necessitatem: deinde materiam: tertio for-
mam: quarto ministrum, & si qua alia occurrerint, præsertim
de effectibus, quaestiones in disceptationes afferemus.

De Pœnitentiæ Sacramenti defi- nitione, institutione, ac ne- cessitate. §. 1.

- 1 Quo pacto definitur.
- 2 A quo fuit institutum,
- 3 An sit ad salutem necessarium.

1 **Q**VAESTIO. Quo pacto defini potest pœnitentiæ
sacramentum? **R**ESP. Pœnitentiæ est sacramentum
in quo sacerdos sibi subditum, & confitentem
legitime sua peccata cum iusto dolore, & proposito
satisfaciendi ab eisdem peccatis absoluit. Ita Nau. cap. 20.
num. 1. Sorus verò in 4. d. 14. qu. 1. art. 2. ita illud definit.
Pœnitentiæ sacramentum, est sacramentum remissionis
peccatorum, quæ post baptismum committuntur. Clarus
ita defini potest. Pœnitentiæ est absolutio pœnitentis, facta à
sacerdote iurisdictionem habente, sub certa verborum forma,
cum debita intentione prolata ex institutione diuina signifi-
cans, & effectiua absolutiois animæ à peccatis.

1. QVAEST.